

LIÊN KẾT KINH TẾ TRUNG QUỐC – ASEAN THÔNG QUA CHƯƠNG TRÌNH HỢP TÁC KINH TẾ VỊNH BẮC BỘ MỞ RỘNG

TS. Phạm Sỹ Thành

Giám đốc Chương trình Nghiên cứu Kinh tế Trung Quốc thuộc VEPR (VCES)

Hà Nội, 25/10/2013

I. Bối cảnh ra đời của chiến lược

1 trực – 2 cánh

- Chiến lược ngoại giao kinh tế của Trung Quốc với ASEAN:
  - Khởi động đầu những năm 1990s dưới thời thủ tướng Lý Bằng
  - 2003, thủ tướng Ôn Gia Bảo phát biểu về chính sách với các nước láng giềng ĐNA của Trung Quốc gồm: thân thiện với láng giềng, ổn định với láng giềng và cùng giàu có với láng giềng
  - Hiệp định khung hợp tác toàn diện kinh tế ASEAN – Trung Quốc được kí kết 2002, Chương trình thu hoạch sớm (EHP) từ 2004 → nền tảng của ACFTA
  - Việt Nam đề xuất với Trung Quốc hợp tác 2 hành lang – 1 vành đai
  - 2006, chủ tịch Khu tự trị Quảng Tây Lưu Kỳ Bảo đề xuất với trung ương phương án hợp tác 1 trực – 2 cánh và được chấp thuận, Trung Quốc chính thức nêu ra sáng kiến này với các nước ASEAN tại Diễn đàn hợp tác kinh tế vịnh Bắc Bộ mở rộng lần thứ nhất tại Nam Ninh (Quảng Tây) vào 7/2006

II. Nội dung cơ bản của 1 trục – 2 cánh

- Trục: hành lang kinh tế Nam Ninh (Quảng Tây) – Singapore → cơ sở hạ tầng, đường cao tốc và đường sắt cao tốc
- Cánh trái: Hợp tác tiểu vùng sông Mekong mở rộng (GMS) → cơ sở hạ tầng, nông nghiệp, thương mại, đầu tư. Các nước tham gia: Việt Nam, Lào, Campuchia, Thái Lan, Myanmar, Vân Nam (TQ), Quảng Tây (2004)
- Cánh phải: Hợp tác kinh tế vịnh Bắc Bộ mở rộng. Các nước tham gia: Việt Nam, Lào, Campuchia, Thái Lan, Malaysia, Singapore, Brunei, Myanmar, Indonesia, Philippines, Trung Quốc (Quảng Tây, Vân Nam, Hải Nam, Quảng Đông, Hong Kong)

III. Hợp tác KTVBBMR

Cơ chế hợp tác:

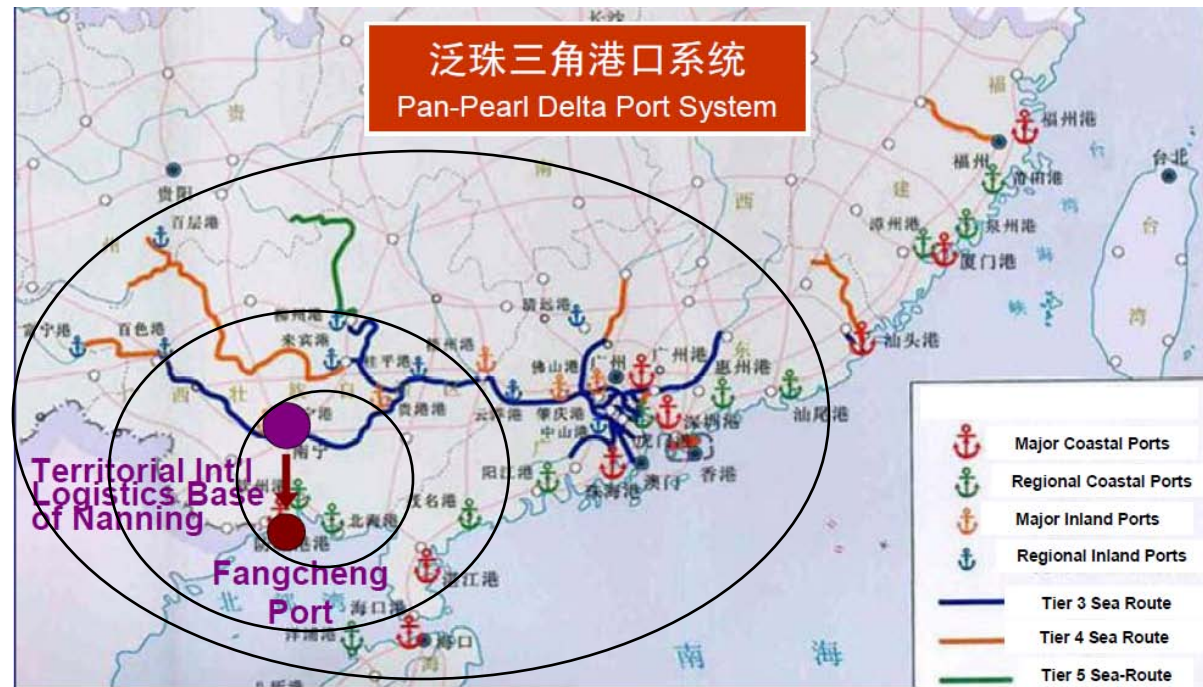
- Diễn đàn HTKTVBBMR (thường niên) tại Trung Quốc
- Diễn đàn thị trường các thành phố VBBMR
- Nhóm chuyên gia liên hợp hợp tác VBBMT (soạn thảo báo cáo tiền khả thi, điều tra khảo sát, đánh giá và cung cấp thông tin cho Bộ ngành hữu quan của các bên)

Tiến triển:

- Trung Quốc tạo mọi điều kiện để Quảng Tây thúc đẩy chương trình này (7 diễn đàn, 5 cuộc họp của nhóm chuyên gia)
- ASEAN tương đối dè dặt và chưa đưa vào chương trình nghị sự chính thức tại các cuộc họp thượng đỉnh ASEAN – Trung Quốc

Phạm vi của HTKTVBBMR 3 hợp phần

- Khu kinh tế VBB Quảng Tây (Nam Ninh, 3 cảng Phòng Thành, Bắc Hải, Khâm Châu)
- Khu kinh tế VBB (Quảng Tây, Quảng Đông, Hải Nam, Quảng Ninh, Hải Phòng, Lào Cai)
- Khu KTVBBMR

Nội dung chính của HTKTVBBMR

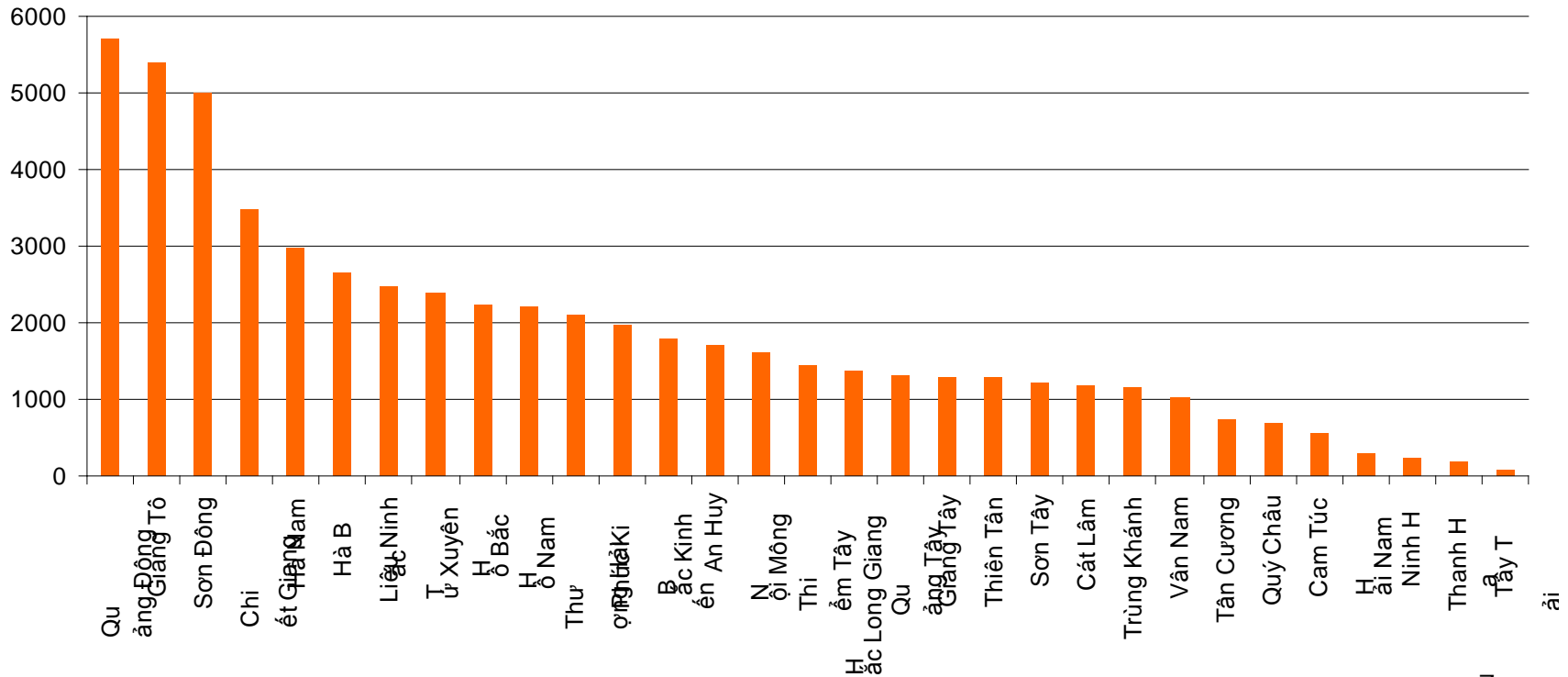
- Hợp tác xây dựng cơ sở hạ tầng
- Hợp tác cảng biển và logistics
- Hợp tác thúc đẩy thương mại
- Hợp tác thúc đẩy đầu tư
- Hợp tác nông nghiệp
- Hợp tác phát triển DNTN
- Cơ sở hợp tác kinh tế và thương mại

Mục đích của Trung Quốc trong triển khai hợp tác kinh tế VBBMR – Mục tiêu kinh tế

Tạo đà tăng trưởng cho các tỉnh nghèo ở Tây Nam và tăng cường kết nối tiểu vùng Chu Giang với ASEAN

GDP các tỉnh, thành, khu tự trị Trung Quốc năm 2012 (tỷ CNY)

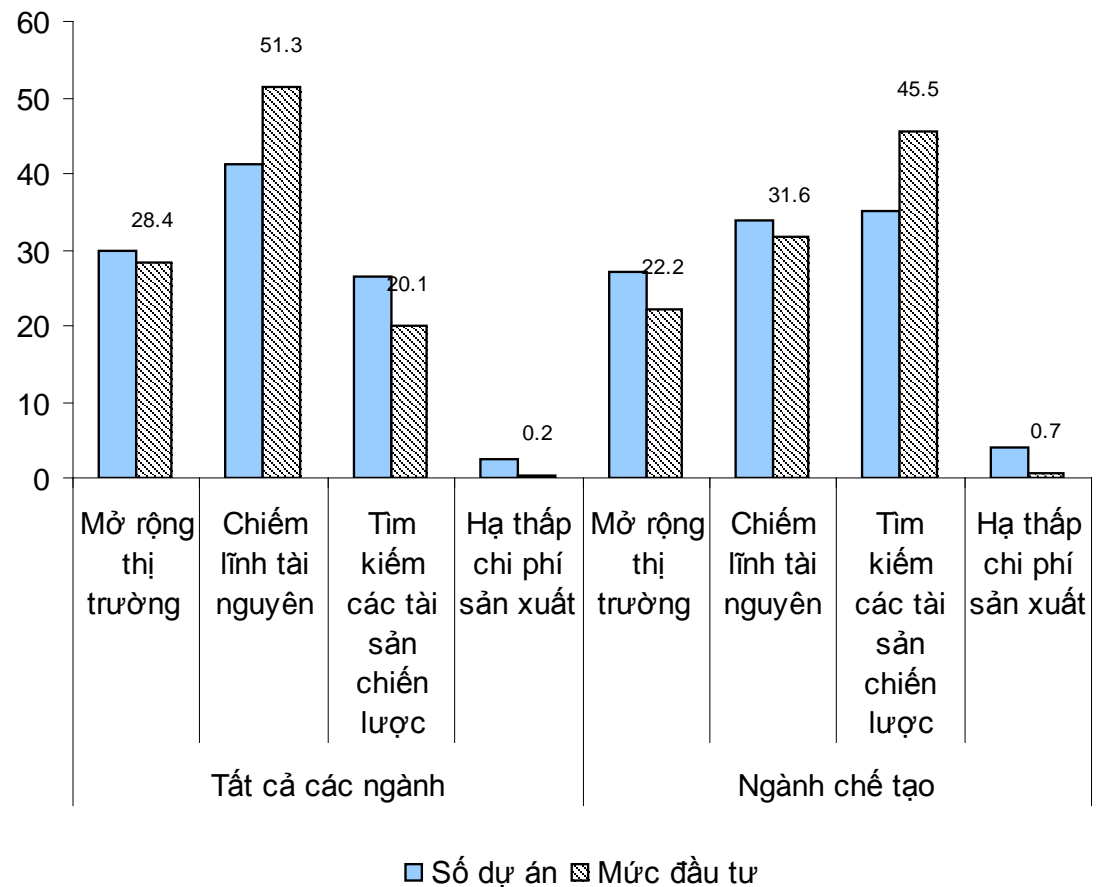
Nguồn: Số liệu NBS (2012)

Giải quyết tình trạng dư thừa vốn, thiếu tài nguyên

Mục đích đầu tư FDI của các doanh nghiệp lớn Trung Quốc 2000 – 2010 (%)

Nguồn: Tính toán theo
số liệu thống kê của
MOFCOM (các năm)

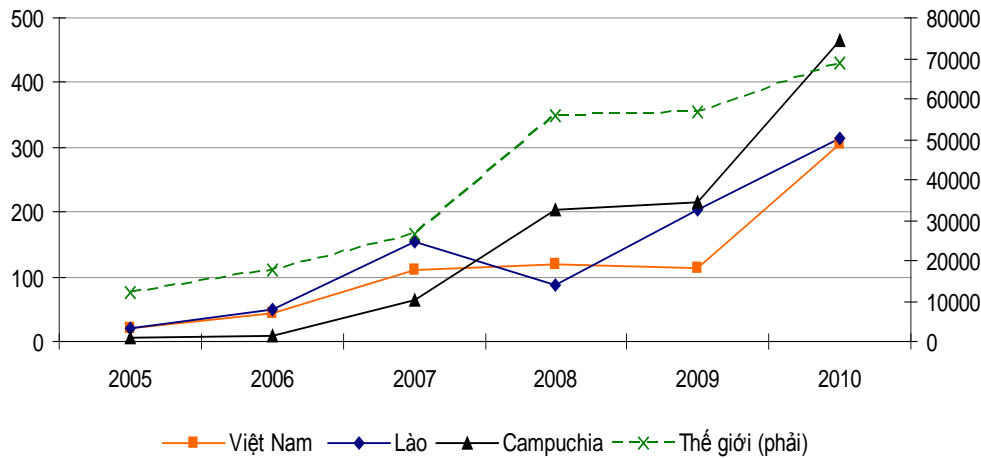

Trung Quốc gia tăng mạnh đầu tư vào Lào, Campuchia

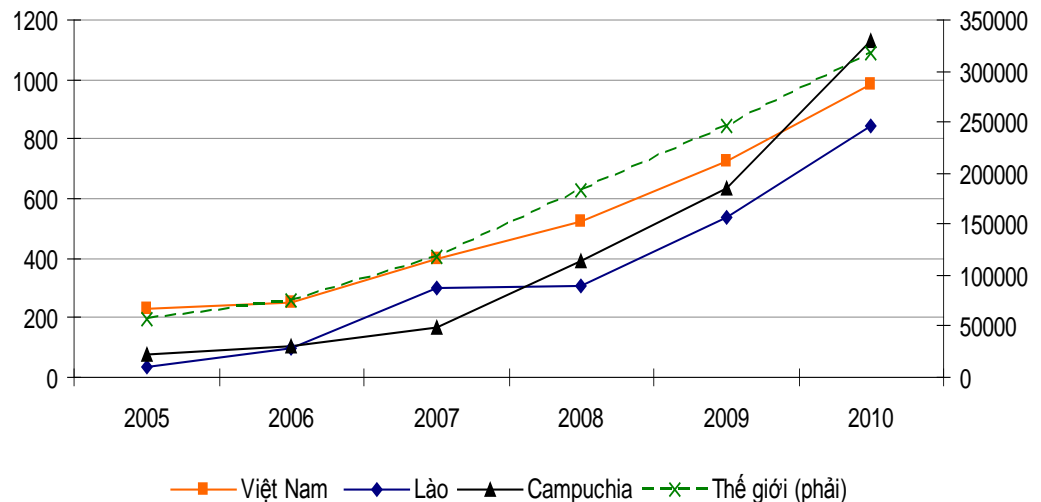
Đầu tư FDI của Trung Quốc vào Đông Dương (giá trị năm, triệu USD)

Nguồn: Số liệu MOFCOM

Đầu tư FDI của Trung Quốc vào Đông Dương (giá trị cộng dồn, triệu USD)

Nguồn: Số liệu MOFCOM

Thúc đẩy khu vực hóa đồng CNY

- Thông qua đầu tư
- Thương mại
- Du lịch

Thực hiện chiến lược phát triển trung tâm logistics tại miền Nam Trung Quốc

Quy hoạch hệ thống cảng biển, cảng sông tại miền Nam Trung Quốc

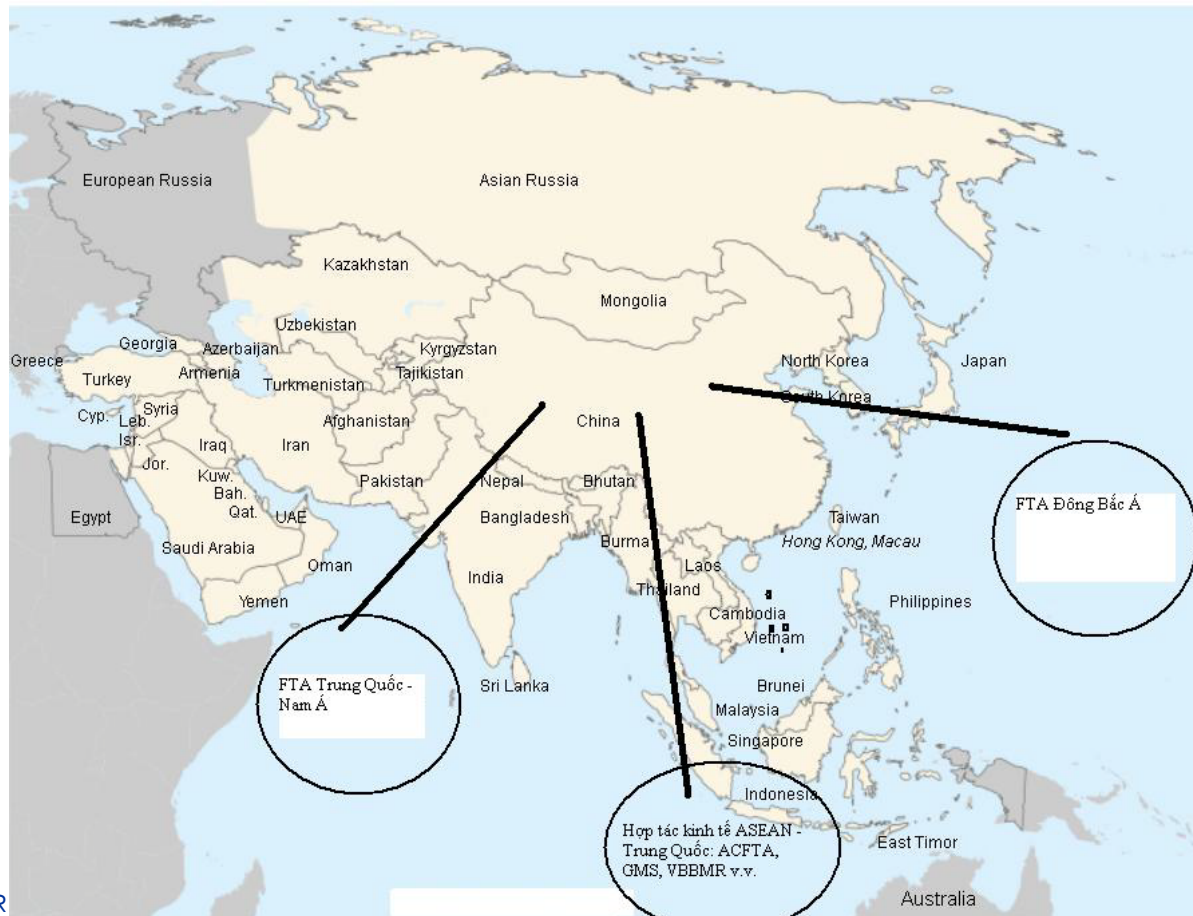

Mục đích của Trung Quốc trong triển khai hợp tác kinh tế VBBMR – Mục tiêu toàn cầu của Trung Quốc

Phục vụ hình thành “Một trục - hai cánh mở rộng”

Mô hình “Một trục – Hai cánh mở rộng” của Trung Quốc

Chú thích: Các đường biên giới và tên gọi trong hình không phản ánh quan điểm của tác giả và tổ chức

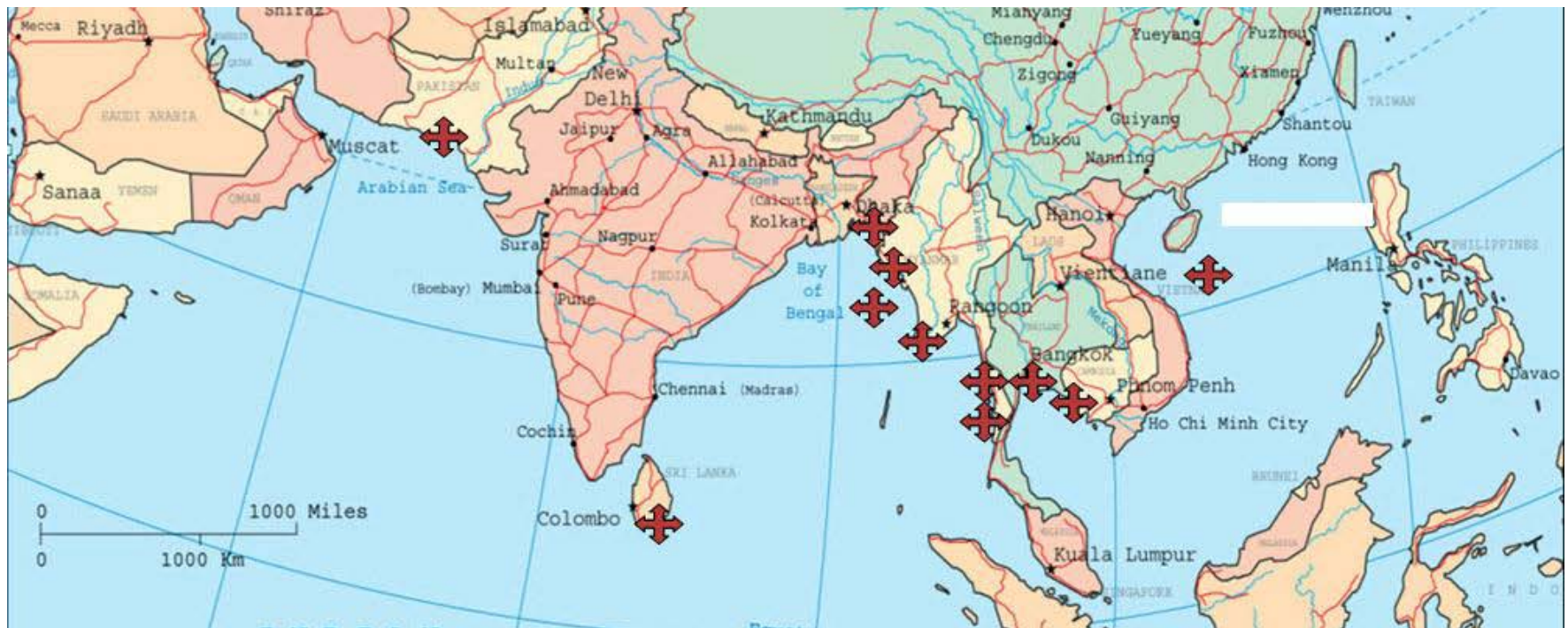

Phục vụ triển khai chiến lược Một nước – Hai đại dương

Chiến lược chuỗi ngọc trai của Trung Quốc

Chú thích: Các đường biên giới và tên gọi trong hình không phản ánh quan điểm của tác giả và tổ chức

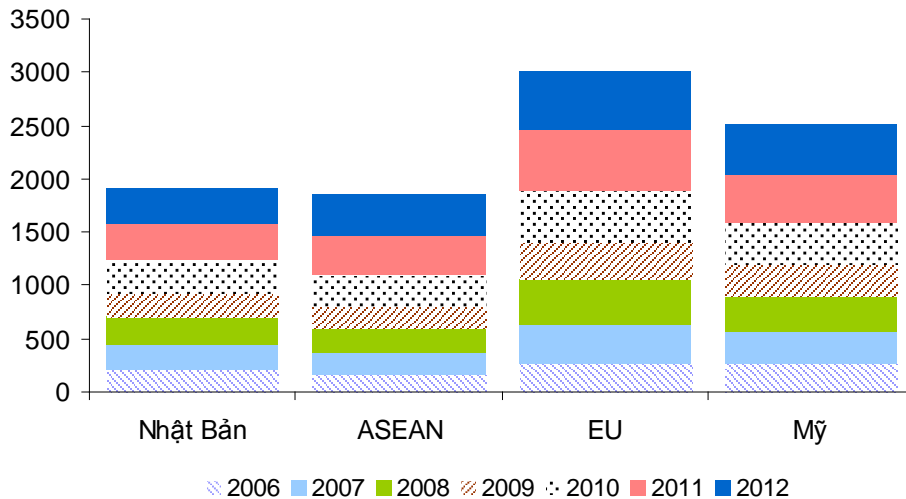

Tính khả thi của HTKTVBBMR – Thuận lợi

Sự gắn kết ngày càng chặt chẽ giữa các nước ASEAN với Trung Quốc

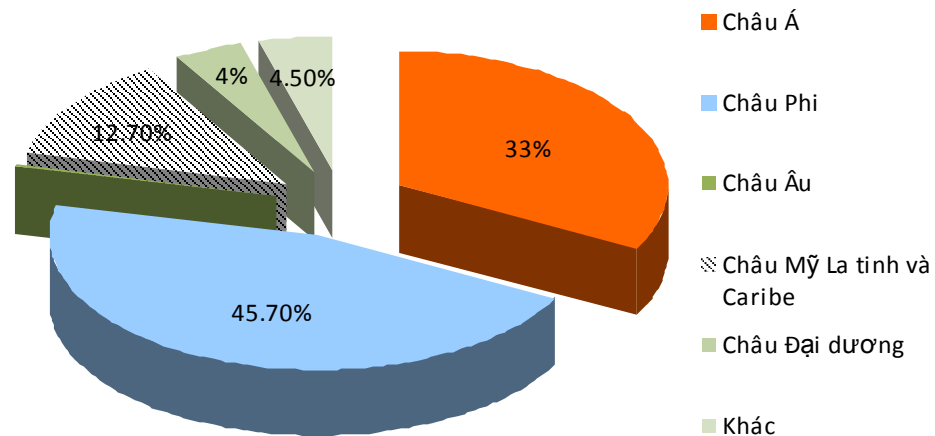
Quy mô thương mại cộng dồn của Trung Quốc với 4 bạn hàng lớn nhất (tỉ USD)

Nguồn: Số liệu MOFCOM (các năm)

Viện trợ kinh tế của Trung Quốc theo khu vực năm 2009

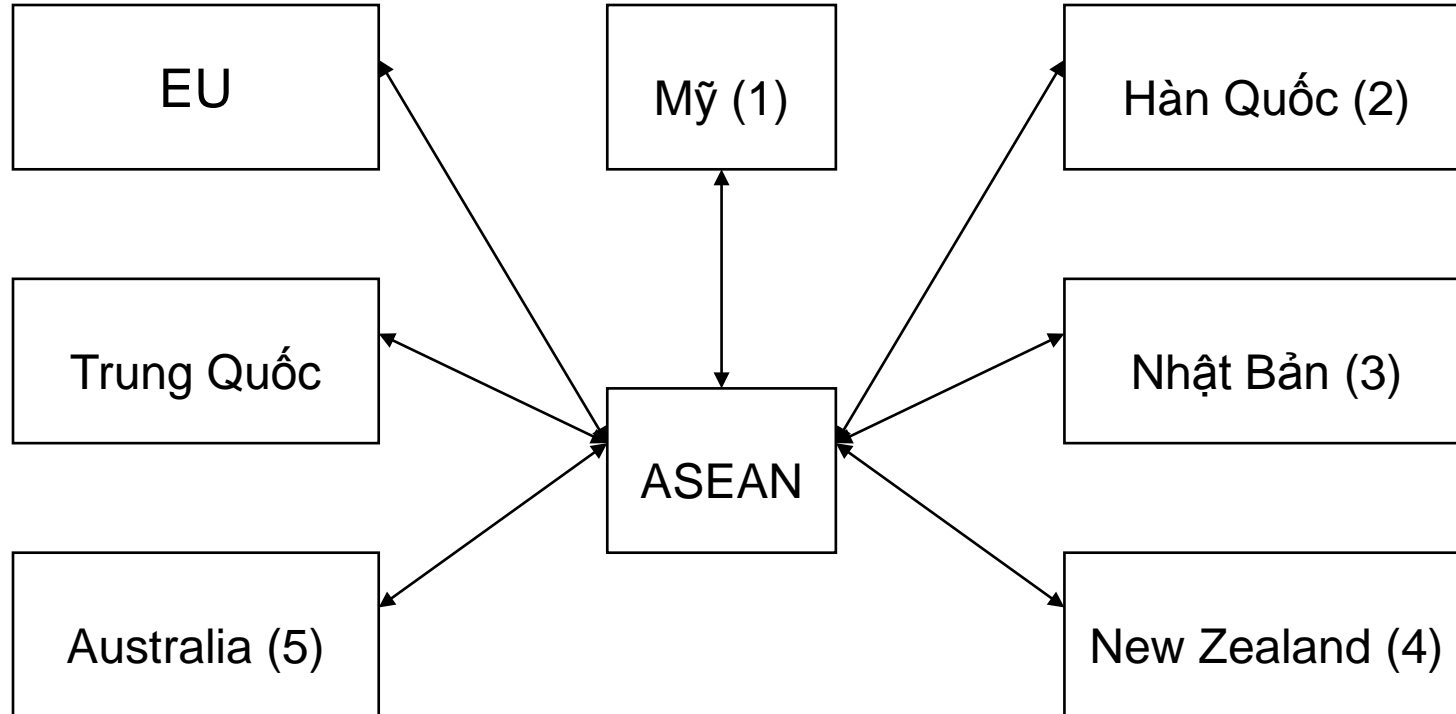
Nguồn: Sách trắng Viện trợ kinh tế của Trung Quốc ra bên ngoài (2010)

Tìm kiếm sự cân bằng về chiến lược giữa các cường quốc tại khu vực

Các FTA của ASEAN với thế giới – Xu hướng tạo lập sự cân bằng

Nguồn: Theo Nguyễn Duy Dũng, Võ Xuân Vinh (2013)

- Tính dễ bị tổn thương của hợp tác kinh tế VBBMR bởi các yếu tố ngoại giao – chính trị
- Kinh phí thực hiện

Tác động của dự án giao thông xuyên Á đối với các nước ASEAN

- Kinh phí xây dựng
- Công nghệ Trung Quốc
- Bầy chiến lược của Trung Quốc đối với ASEAN lục địa

- Trục kinh tế Đông – Tây của Ấn Độ và sự xuất hiện của Mỹ, Nhật tại Myanmar
- Chưa hình thành được cơ chế hợp tác mang tính thể chế
- Mức độ khác biệt của các quốc gia ASEAN trong hợp tác kinh tế VBBMR

Sự khác biệt của lý thuyết QHQT mà Trung Quốc và ASEAN theo đuổi

Sự khác biệt giữa các dạng quan điểm lý thuyết QHQT vận dụng vào châu Á

Nguồn: Theo Acharya (2008)

	Chủ nghĩa tân hiện thực của Trung Quốc	Chủ nghĩa kiến tạo mà ASEAN theo đuổi
Yếu tố giữ trật tự ở châu Á trong Chiến tranh Lạnh	Hệ thống hai cực	Những nguyên tắc được phổ biến thông qua ASEAN 6
Ảnh hưởng có thể có của sự trỗi dậy của Trung Quốc như một siêu cường	Chủ nghĩa bành trướng của Trung Quốc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ổn định đa cực qua quá trình xã hội hóa của các cường quốc trong Chiến tranh Lạnh 2. Trật tự thứ bậc hòa bình
Vai trò và ảnh hưởng của các thể chế trong khu vực	Là công cụ của Trung Quốc nhằm gây ảnh hưởng	Thiết lập chuẩn mực và xây dựng cộng đồng thông qua tập quán đối thoại và các thể chế phi chính thức

- Tuyến đường sắt xuyên Á và mạng lưới cao tốc xuyên Á – tại sao Việt Nam quan trọng đến vậy?
- Tác động của các dự án cảng Trung Quốc đến cảng biển Việt Nam

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!